

Szczegółowe zagadnienia dotyczące koncepcji szkół doktorskich na UW

(materiał roboczy do dyskusji przygotowany przez Zespół Rektorski)

2018-12-17

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE: ZAPISY USTAWOWE DOTYCZĄCE SZKÓŁ DOKTORSKICH, CELE OGÓLNE ZMIAN	3
ZASADY TWORZENIA SZKÓŁ I ICH USYTUOWANIE W STRUKTURZE UCZELNI	4
ZADANIA SZKÓŁ DOKTORSKICH	5
STRUKTURA ORGANIZACYJNA SZKÓŁ DOKTORSKICH	6
REKRUTACJA DO SZKÓŁ DOKTORSKICH	7
REKRUTACJA DO 4 SZKÓŁ W RAMACH PULI MIEJSC FINANSOWANYCH Z BUDŻETU OGÓLNEGO UW	8
DOKTORANCI „Z GRANTÓW”	9
DODATKOWE MIEJSCA W SZKOLE DOKTORSKIEJ „FUNDOWANE” PRZEZ WYDZIAŁ/JEDNOSTKĘ.....	9
WPŁYW UTWORZENIA KOLEJNYCH SZKÓŁ NA PULĘ MIEJSC W 4 SZKOŁACH FINANSOWANYCH Z BUDŻETU OGÓLNEGO UW	10
ROLA PROMOTORA W REKRUTACJI	10
PROCES KSZAŁCENIA, OFERTA DYDAKTYCZNA, ROLA PROMOTORA	10
EWALUACJA POSTĘPÓW DOKTORANTA I OPIEKI PROMOTORSKIEJ	11
OBOWIĄZKI DYDAKTYCZNE DOKTORANTÓW.....	12
AKTY PRAWNE REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE SZKÓŁ	13
KWESTIE FINANSOWE	13
INFRASTRUKTURA	14
ZAŁĄCZNIKI	14

WPROWADZENIE: ZAPISY USTAWOWE DOTYCZĄCE SZKÓŁ DOKTORSKICH, CELE OGÓLNE ZMIAN

Nowa ustawa zmienia dotychczasowy system kształcenia doktorantów i sprawia, że konieczne jest nowe spojrzenie na tę kwestię. Najważniejsze modyfikacje:

- powstają szkoły doktorskie w miejsce dotychczasowych programów studiów III stopnia dla doktorantów; studia III stopnia będą wygaszane;
- doktorant przestaje być studentem; jego głównym zadaniem jest prowadzenie badań (realizacja projektu naukowego) i dążenie do osiągnięcia samodzielności naukowej (rola habilitacji w tym zakresie znacząco maleje); kształcenie doktorantów ma charakter uzupełniający – uzyskanie brakującej wiedzy/umiejętności, oraz poszerzający – wiedza obszarowa, wiedza w innych dyscyplinach, umiejętności miękkie niezbędne do funkcjonowania w otoczeniu społeczno-ekonomicznym oraz do współpracy z przedstawicielami innych grup społecznych;
- szkoły doktorskie są wielodyscyplinarne tzn. muszą obejmować co najmniej dwie dyscypliny; jedna dyscyplina może występować w maksymalnie trzech szkołach doktorskich na uczelni;
- każdy doktorant otrzymuje stypendium;
- każdy doktorant oraz opieka promotorska podlegają obowiązkowej ewaluacji po dwóch latach od rozpoczęcia realizacji projektu doktorskiego;
- uczelnia może przewidzieć eksternistyczną ścieżkę uzyskiwania stopnia doktora;
- ustawa nie przewiduje niestacjonarnej (płatnej) formy kształcenia w szkole doktorskiej;
- szkoły doktorskie rozpoczynają funkcjonowanie 1 października 2019 r.;
- studia doktoranckie rozpoczęte przed rokiem akademickim 2019/2020 prowadzi się na zasadach dotychczasowych (nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r.; art. 279 ust. 1 ustawy o przepisach wprowadzających prawo o szkolnictwie wyższym i nauce);
- zasady rekrutacji do szkoły doktorskiej oraz program kształcenia w szkole doktorskiej podaje się po raz pierwszy do wiadomości publicznej do dnia 31 maja 2019 r.; regulaminy szkół doktorskich zostaną uchwalone w terminie umożliwiającym ich wejście w życie od dnia 1 października 2019 r.

Ramy sformułowane przez ustawodawcę umożliwiają osiągnięcie celu, jakim jest stworzenie najzdolniejszym absolwentom z UW oraz innych uczelni, mającym predyspozycje do pracy naukowej, jak najlepszych warunków merytorycznych, finansowych i organizacyjnych do samodzielnego zrealizowania projektu badawczego w różnorodnym środowisku (w tym międzynarodowym) i pod opieką zaangażowanego promotora.

Konstrukcja szkół doktorskich ma gwarantować, że doktorant nie zamknie się w jednej, wąskiej dyscyplinie. Dzięki relatywnie wysokiemu stypendium nie będzie musiał łączyć badań i pisania doktoratu z pracą zarobkową poza uczelnią, co pozwoli mu na rozwój naukowy. A dzięki mobilności zyska liczne kontakty.

Rozstrzygnięcia ustawowe zasadniczo zmieniają status doktoranta:

- staje się on asystentem naukowym, który w przyszłości zasili kadrę naukowo-badawczą (w uczelniach bądź gospodarce); przygotowuje się do samodzielnego uprawiania nauki i prowadzenia badań na światowym poziomie;
- ma odpowiednie zaplecze oraz wsparcie naukowe w realizacji celu, jakim jest rozprawa doktorska;
- zmniejszenie się liczby doktorantów spowoduje, że wrośnie konkurencja o pozyskiwanie doktorantów jako cennych współpracowników w prowadzeniu działalności badawczej;
- z punktu widzenia jednostki przestaje być „studentem przeliczeniowym”.

ZASADY TWORZENIA SZKÓŁ I ICH USYTUOWANIE W STRUKTURZE UCZELNI

Szkoły doktorskie są tworzone przez rektora po zasięgnięciu opinii Senatu (art. 23.2, pkt 9 ustawy). Senat UW przyjął (uchwała nr 368 z dnia 7 listopada 2018), że na uczelni powstaną:

- szkoła doktorska nauk humanistycznych,
- szkoła doktorska nauk społecznych,
- szkoła doktorska nauk przyrodniczych i ścisłych,
- szkoła doktorska międzydziedzinowa.

Jednolite zasady tworzenia szkół określa Statut. Szkoły doktorskie są jednostkami ogólnouczelnianymi i podlegają rektorowi.

Regulamin szkół doktorskich oraz zasady odbywania studiów w szkole doktorskiej są uchwalane przez Senat.

Każda dyscyplina uprawiana na UW wchodzi do jednej szkoły dziedzinowej i do szkoły międzydziedzinowej.

Możliwe jest powołanie szkoły w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu z Warszawskim Uniwersytetem Medycznym.

Stypendia doktoranckie w 3 szkołach dziedzinowych (nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk przyrodniczych i ścisłych) oraz w szkole międzydziedzinowej są finansowane z budżetu ogólnouczelnianego; doktoranci nie wchodzi do czynnika „S” w wewnętrznym algorytmie rozdziału subwencji pomiędzy jednostki UW. Dotyczy to doktorantów przyjmowanych na 1. rok według nowych zasad; doktoranci już będący w jednostkach prowadzących studia doktoranckie liczą się do „S” jak dotąd.

Możliwe jest także tworzenie kolejnych szkół doktorskich, łączących ze sobą co najmniej dwie dyscypliny, z innymi instytucjami naukowymi lub powstających w drodze inicjatyw środowiskowych. Tworzenie takich szkół może się odbywać na warunkach określonych w Statucie i tylko w szczególnych i dobrze uzasadnionych przypadkach – ze wskazaniem przewag takiego rozwiązania nad włączeniem doktorantów do właściwej szkoły dziedzinowej.

Dodatkowe szkoły byłyby tworzone na zasadach ogólnych, ale finansowane z dodatkowych funduszy jednostek, które o nie wnioskuje; powoływane by były na określony czas, a docelowo włączane do szkół dziedzinowych.

Szkoły powinny być nastawione na wzajemną współpracę w zakresie udostępniania swojej oferty doktorantom wszystkich pozostałych szkół oraz tworzenia warunków do powstania interdyscyplinarnego środowiska. Konieczne są mechanizmy zapewniające otwartość na współpracę między szkołami i zapobiegające zamykaniu się w silosach dziedzinowych.

Doktorant może realizować badania w każdej jednostce, w której pracuje promotor – niezależnie od relatywnej siły jej statusu finansowego, co zapobiega wykluczaniu pewnych dyscyplin czy obszarów badań (nie wszystkie jednostki mogły finansować relatywnie wysokie stypendia). Do rozstrzygnięcia pozostają mechanizmy zapewnienia skutecznej i efektywnej współpracy na linii szkoły doktorskie – jednostki, w których prowadzony jest projekt doktorski.

Doktoranci mogą uczestniczyć w zajęciach dydaktycznych oferowanych przez wszystkie jednostki UW.

Łącznikiem między szkołami a organami nadającymi stopnie naukowe w dyscyplinach powinny być komisje ewaluacyjne szkół doktorskich.

ZADANIA SZKÓŁ DOKTORSKICH

Doktorant realizuje projekt doktorski w konkretnej jednostce organizacyjnej. Rolą szkoły jest wspieranie rozwoju doktoranta, zagwarantowanie mu kontaktów z szerszym środowiskiem naukowym, zapewnienie możliwości rozwijania własnych, twórczych inicjatyw i ewaluowanie postępów.

Głównym zadaniem szkoły doktorskiej jest:

- stworzenie środowiska wsparcia dla doktorantów, co ma ułatwić realizację przez nich projektów badawczych, których rezultatem jest rozprawa doktorska;
- opracowanie programów kształcenia, w dużym stopniu zindywidualizowanych, których celem jest:
 - uzupełnianie wiedzy i kompetencji, przede wszystkim z innych dyscyplin i obszarów nauki;
 - rozwój samodzielności naukowej;
 - budowanie zestawu kompetencji, których posiadanie zwiększy szansę na znalezienie atrakcyjnej pracy po doktoracie także poza uczelnią;
 - rzetelną, wspierającą rozwój doktoranta ewaluacją;
- zapewnienie przestrzeni do integracji doktorantów realizujących projekty w różnych dyscyplinach.

Szkoła doktorska musi zadbać o:

- rzetelne procedury rekrutacyjne, nastawione na wybór kandydatów o predyspozycjach do pracy badawczej i o najwyższym potencjale naukowym;
- dobór zajęć, który najbardziej wspiera rozwój doktorantów, z uwzględnieniem:
 - zajęć/warsztatów, które dopełniają wiedzę i umiejętności doktoranta, potrzebne do jego projektu (ustalane z promotorami i doktorantami);
 - zajęć/warsztatów/seminariów poszerzających wiedzę i umiejętności o inne dyscypliny oraz obszary (sugerowane przez radę szkoły);
 - zasad doboru kadry, które gwarantują kontakt z najlepszymi i najbardziej inspirującymi uczonymi;
- stworzenie przestrzeni i okazji do nawiązywania różnorodnych kontaktów („efekt kawiarni”), również międzynarodowych (szkoły letnie i zimowe, wspólne seminaria itp.);
- wspieranie samorządności i własnych inicjatyw doktorantów (w tym zorientowanych na „trzecią misję”) w formie funduszu do dyspozycji samorządu doktoranckiego.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA SZKÓŁ DOKTORSKICH

- Dyrektor – powoływany przez rektora i odpowiada bezpośrednio przed nim. Zadania dyrektora mają charakter merytoryczno-administracyjny.
- Rada szkoły – ciało wspierające dyrektora. Dyrektor jest przewodniczącym rady¹. Członkowie rady powinni reprezentować dyscypliny wchodzące w skład danej szkoły.
- Administracja szkoły doktorskiej.
- Komisje ewaluacyjne – powoływane przez dyrektora szkoły spośród pracowników jednostek, przy udziale właściwych rad naukowych dyscyplin. Ustawa wymaga przynajmniej jednej osoby spoza UW, art. 202 ust. 4.
- Samorząd doktorancki szkoły.

Proponowane rozwiązania szczegółowe:

Dyrektor szkoły doktorskiej:

- ma być wyłaniany w drodze konkursu; stanowisko będzie kadencyjne (cztery lata, maksymalnie dwie kadencje);
- kandydat na dyrektora szkoły powinien być: naukowcem/nauczycielem akademickim zatrudnionym na stanowisku profesora, o uznanym dorobku naukowym, z doświadczeniem międzynarodowym i zacięciem organizacyjnym oraz doświadczeniem w zakresie kształcenia młodej kadry naukowej.

Skład rady szkoły doktorskiej:

¹ Analogicznie do sytuacji: dziekan -> rada wydziału; rektor -> senat.

- rady naukowe dyscyplin, które składają się na daną szkołę doktorską, wskazują po 1 przedstawicieli dyscypliny do rady szkoły doktorskiej;
 - Senat i rektor wskazują po 1 przedstawicieli do rady szkoły.
 - przedstawiciele doktorantów;
- Radę powołuje rektor.

Zadania rady szkoły doktorskiej:

- określenie dodatkowych minimalnych wymagań dla kandydatów do szkoły, uzupełniających wymogów ogólnouniwersyteckich;
- przygotowanie propozycji efektów kształcenia, które powinien nabyć doktorant w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej;
- rozpatrywanie odwołań doktorantów od negatywnej oceny śródkresowej (skutkującej usunięciem z listy doktorantów);
- określenie zasad korzystania z oferty szkoły przez doktorantów innych szkół doktorskich;
- wspieranie umiędzynarodowienia oraz mobilności².

Administracja szkół doktorskich:

- zapewnia obsługę biurowo-organizacyjną;
- zapewnia obsługę doktorantów w sprawach związanych z ich statusem (stypendia; zaliczenia lat; organizacja oceny śródkresowej).

REKRUTACJA DO SZKÓŁ DOKTORSKICH

Rekrutacja odbywa się w trybie otwartego konkursu o zasięgu międzynarodowym, o przyjęcie mogą ubiegać się osoby z całego świata.

Rekrutacja powinna zapewnić wyłonienie spośród kandydatów osób o największych predyspozycjach i silnej motywacji do prowadzenia pracy badawczej – oznacza to, że w kolejnych latach może się zmieniać udział doktorantów reprezentujących różne dyscypliny w danej szkole.

Rekrutację do szkoły doktorskiej prowadzi komisja rekrutacyjna danej szkoły doktorskiej powołana przez dyrektora szkoły po zasięgnięciu opinii rady szkoły. W skład komisji rekrutacyjnej będą powoływani przedstawiciele dyscyplin reprezentowanych w ramach szkoły (w tym również osoby spoza UW). Od decyzji komisji można się odwołać do rektora.

Minimalne wymagania, których spełnienie byłoby warunkiem możliwości przystąpienia do procesu rekrutacji w szkole doktorskiej³ przyjmowane są na poziomie uczelni. Poszczególne

² W działaniach mających na celu realizację tego zadania należy uwzględnić Sojusz Uczelni Europejskich (4EU) oraz zaangażowanie UW w programy ogólnouczelniane, np. EIT Food/Climate.

³ Por. próg 30% w wynikach matury przy przyjęciu na studia.

rady szkół doktorskich mogą wprowadzić dodatkowe kryteria podwyższające wymagania minimalne dla danej szkoły.

W chwili przyjęcia na studia doktorant może pobierać tylko jedno stypendium (zajmować tylko jedno miejsce).

REKRUTACJA DO 4 SZKÓŁ W RAMACH PULI MIEJSC FINANSOWANYCH Z BUDŻETU OGÓLNEGO UW

1. Podział miejsc pomiędzy szkoły

Proponowany jest równy podział puli miejsc między 3 dziedzinowe szkoły doktorskie i istotnie mniejszy udział w puli dla szkoły międzydziedzinowej. Zakładając wstępnie, że począwszy od roku akademickiego 2019/2020 na 1. rok przyjmowanych będzie 350 osób (co da łącznie 1400 doktorantów na UW po upływie 4 lat od rozpoczęcia działalności szkół), podział między szkoły doktorskie mógłby wyglądać następująco:

- nauki humanistyczne: 100 miejsc;
- nauki społeczne: 100 miejsc;
- nauki przyrodnicze i ścisłe: 100 miejsc;
- szkoła doktorska międzydziedzinowa: 20 miejsc;
- rezerwa – 30 miejsc, w pierwszym rzędzie dla szkoły międzydziedzinowej, pozostałe miejsca będą rozdzielna pomiędzy szkoły dziedzinowe.

2. Dystrybucja miejsc w ramach szkoły

Ogólna liczba miejsc w szkole doktorskiej byłaby dzielona na dwa typy:

- „miejsca dyscyplinowe” – miejsca zapewnione dla dyscypliny; dla każdej z dyscyplin występujących w szkole pula byłaby taka sama; suma miejsc dla poszczególnych dyscyplin nie powinna przekroczyć 50% ogólnej liczby miejsc oferowanych w szkole;
- pozostałe miejsca – dostępne dla wszystkich kandydatów do danej szkoły.

Przykład: Jeśli w szkole występuje 7 dyscyplin i dysponuje ona 100 miejscami rekrutacyjnymi, to każda z dyscyplin może otrzymać 7 miejsc. To oznacza 49 (7x7) „miejsc dyscyplinowych” oraz 51 pozostałych miejsc.

3. Rekrutacja kandydatów

Każdy kandydat otrzymuje punkty za konkretne osiągnięcia w ramach kilku kategorii – „koszyków” (np. średnia ocen ze studiów; osiągnięcia badawcze – publikacje, udział w konferencjach; jakość pomysłu na projekt badawczy). Liczbę punktów, jaka należy się za konkretne osiągnięcie w ramach jednej z kategorii w danej dyscyplinie, określa rada szkoły doktorskiej w porozumieniu z radą naukową danej dyscypliny. Wagi kategorii w łącznej punktacji są niezależne od dyscypliny. Każdy kandydat musi spełnić wymagania minimalne.

$$P = w_1K_1 + w_2K_2 + w_3K_3$$

p – punktacja, w – waga, K – „koszyk”

Na podstawie otrzymanej przez kandydatów punktacji powstaje lista rankingowa. W pierwszym kroku kandydaci z danej dyscypliny z najwyższą liczbą punktów wypełniają „miejsca dyscyplinowe”. Pozostałe miejsca przyznawane są kolejnym najlepszym kandydatom z listy rankingowej, bez względu na dyscyplinę, którą reprezentują.

Jeśli „miejsca dyscyplinowe” przyznane jakiejś dyscyplinie nie zostaną wypełnione z powodu braku odpowiednich kandydatów (np. ze względu na niespełnienie wymagań minimalnych), miejsca te wchodzi do puli miejsc dostępnych dla wszystkich kandydatów rozdzielanych na podstawie listy rankingowej.

Szkoła międzydziedzinowa prowadzi własną rekrutację w określonej puli miejsc. Warunkiem rekrutacji jest, aby projekt badawczy wykraczał poza ramy jednej dziedziny nauki. W przypadku szkoły międzydziedzinowej o przyjęciu decyduje wynik rekrutacji według jednolitej listy rankingowej.

Do rozstrzygnięcia pozostaje kwestia rekrutacji kandydatów zagranicznych, mających zapewnione stypendium finansowane przez ich kraj.

DOKTORANCI „Z GRANTÓW”

Każda szkoła doktorska posiada zasady umożliwiające prowadzenie rekrutacji dla doktorantów, których stypendia są finansowane z projektów i grantów; tacy doktoranci nie zmniejszają puli doktorantów w ramach systemu 4 szkół finansowanych ogólnouniwersytecko.

Doktoranci ze stypendiami finansowanymi z grantów muszą spełnić warunki minimalne wymagane w rekrutacji. Szczegółowe rozwiązania powinny być wypracowane przez szkoły doktorskie i zatwierdzone przez Senat. **Wnioski grantowe, w których przewidziano zaangażowanie doktorantów, powinny być zgodne z tymi rozwiązaniami.**

Jeżeli stypendium jest finansowane lub współfinansowane z grantu, jednostka w której realizowany jest grant powinna z góry zapewnić, że pokryje koszty stypendiów, gdy grant jest krótszy niż 4 lata. Stypendium musi mieć przynajmniej wysokość minimalną.

DODATKOWE MIEJSCA W SZKOLE DOKTORSKIEJ „FUNDOWANE” PRZEZ WYDZIAŁ/JEDNOSTKĘ

Przewidywana jest możliwość zgłaszania przez jednostki „zapotrzebowania” na określony profil doktoranta. Potencjalny kandydat podlegałby standardowej procedurze rekrutacyjnej (musiałby spełnić minimalne wymagania dla kandydatów do danej szkoły doktorskiej). W takiej sytuacji wymagane byłoby również zapewnienie innego niż budżet ogólnouczelniany źródła finansowania stypendium, jak np. grant lub środki jednostki.

WPŁYW UTWORZENIA KOLEJNYCH SZKÓŁ NA PULĘ MIEJSC W 4 SZKOŁACH FINANSOWANYCH Z BUDŻETU OGÓLNEGO UW

Doktoranci zakwalifikowani do innych niż w/w szkół doktorskich, które powstały z inicjatyw środowisk naukowych otrzymują stypendia ze źródeł zapewnionych przez wnioskodawców tych szkół (stypendia i koszty funkcjonowania tej szkoły nie będą pokrywane z budżetu ogólnouniwersyteckiego). Pula miejsc w 4 szkołach nie ulega więc pomniejszeniu.

ROLA PROMOTORA W REKRUTACJI

Rekrutacja powinna zakładać przedstawienie przez doktoranta krótkiego opisu projektu oraz przedstawienie oświadczenia potencjalnego promotora o zgodzie na objęcie opieką naukową kandydata po jego zakwalifikowaniu się do szkoły doktorskiej.

Proponowane jest stworzenie pewnego rodzaju „forum” wymiany informacji (w formie elektronicznej) między potencjalnymi promotorami i doktorantami, które umożliwi z jednej strony kandydatowi do szkoły doktorskiej prezentację pomysłu na projekt badawczy i zainteresowanie nim potencjalnego promotora, z drugiej zaś będzie okazją do przedstawienia przez potencjalnych promotorów ogólnie opisanych tematów na prace doktorskie, których realizacja mogłaby się odbyć pod ich opieką naukową. W rekrutacji do szkoły doktorskiej kandydaci będą składać pomysł na projekt badawczy, który jest albo ich inicjatywą, albo jest odpowiedzią na zasygnalizowane przez naukowców UW zagadnienia/problemy/pytania badawcze.

PROCES KSZAŁCENIA, OFERTA DYDAKTYCZNA, ROLA PROMOTORA

Szkoła doktorska nie prowadzi samodzielnie badań.

Szkoły doktorskie zamawiają zajęcia dla doktorantów w jednostkach dydaktycznych oraz korzystają z profesorów i wykładowców wizytujących przyjeżdżających do jednostek. Do prowadzenia zajęć w szkołach doktorskich mogą być zatrudniane osoby spoza UW.

Program kształcenia w szkole doktorskiej powinien pozwalać doktorantowi na indywidualizację procesu kształcenia. Na przykład, od doktorantów można wymagać w kolejnych latach zgromadzenia efektów kształcenia („portfolio”) obejmującego różnego typu aktywności, uzależnione od specyfiki dyscypliny. Doktorant w porozumieniu z promotorem powinien decydować, gdzie i w jakiej formie będzie realizował wymagania programowe.

Oprócz zajęć ogólnych, kierowanych do dużych grup doktorantów, należy zapewnić zajęcia o charakterze wysokospecjalistycznym i włączającym w proces badawczy (seminaria, warsztaty z wybitnymi badaczami, specjalistyczne szkoły letnie, w tym wyjazdowe, zajęcia metodologiczne, zajęcia dotyczące specjalistycznych metod i narzędzi badawczych); w ramach „portfolio” powinny się znaleźć aktywności własne doktorantów, z zastrzeżeniem, że będą one nastawione na wzrost kluczowych kompetencji i umiejętności.

Szkoła powinna zapewnić doktorantom ofertę dydaktyczną obejmującą m.in. umiejętności pisania prac i przedstawiania wyników, metodologię dyscypliny (tam, gdzie to wskazane), zagadnienia własności intelektualnej, umiejętności z zakresu dydaktyki akademickiej, umiejętności wg. indywidualnego wyboru (np. przedsiębiorczość), podnoszenie kwalifikacji językowych i kompetencje miękkie. Powinna również umożliwić zapoznanie się z tematyką prac innych doktorantów (np. seminaria), możliwość zdobycia doświadczeń o charakterze międzynarodowym oraz działania integracyjne.

Oferta dydaktyczna szkoły powinna brać pod uwagę zgłaszane przez doktorantów i promotorów zapotrzebowania na konkretne typy zajęć.

Ewaluacja zajęć dydaktycznych dla doktorantów powinna być prowadzona w sposób ciągły i być podsumowywana co roku przez radę szkoły.

Promotorstwo w większym niż dotychczas stopniu wyrastać będzie z potrzeb badawczych, takich jak prowadzenie zespołów naukowych (w tym interdyscyplinarnych), w których doktoranci pełnią bardzo ważną funkcję.

Wypromowanie doktora przestaje być ustawowym warunkiem awansu naukowego samodzielnych nauczycieli akademickich, mimo że na UW planujemy uwzględnić pracę z doktorantami i ich promowanie w kryteriach awansu. Zmienia to charakter relacji promotor – doktorant.

Promotor:

- powinien być pracownikiem badawczym lub badawczo-dydaktycznym zatrudnionym na UW, który złożył oświadczenie o zaliczeniu do liczby N; dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii rady może powierzyć opiekę promotorowi niebędącemu pracownikiem UW;
- opiekuje się doktorantem, w tym przede wszystkim akceptuje projekt doktorski, ścieżkę kształcenia (poza zajęciami obowiązkowymi) oraz wspiera rozwój naukowy doktoranta;
- podlega ewaluacji w trakcie przeglądu śródkresowego postępów doktoranta; oceniane są nie jego osobiste osiągnięcia, lecz opieka promotorska;
- współpracuje z dyrektorem szkoły w celu monitorowania postępów doktoranta.

Przewiduje się funkcję promotora pomocniczego.

EWALUACJA POSTĘPÓW DOKTORANTA I OPIEKI PROMOTORSKIEJ

Ewaluacji postępów doktoranta i opieki promotorskiej dokonują komisje ewaluacyjne działające w ramach szkoły doktorskiej.

Komisja ewaluacyjna jest powoływana:

- przez dyrektora szkoły z kandydatów zgłoszonych przez przewodniczącego rady naukowej dyscypliny lub rady naukowej dziedzin;
- osobno dla każdego doktoranta; składy komisji mogą się powtarzać;

- nie później niż na początku drugiego roku po przyjęciu doktoranta do szkoły.

Komisja dokonuje ewaluacji postępów doktoranta po 2 latach od rekrutacji. Do jej zadań należy także wspieranie doktoranta w trakcie całego procesu kształcenia.

Komisja w tym samym składzie dokonuje równoległe ewaluacji opieki promotorskiej (promotor nie jest członkiem komisji).

Śródkresowa ocena doktoranta składa się z dwóch elementów:

- oceny szeroko rozumianego rozwoju doktoranta (wiedzy i umiejętności);
- oceny postępów w realizacji indywidualnego projektu badawczego.

Szczegółowe kryteria oceny, zależne od specyfiki obszarowej, są określone w zasadach odbywania studiów w danej szkole doktorskiej.

Raporty z przebiegu i wyniku procedury ewaluacyjnej doktoranta i ewaluacji opieki promotorskiej komisja ewaluacyjna przedstawia dyrektorowi szkoły; doktorant i/lub promotor może odwołać się od negatywnej oceny śródkresowej (skutkującej usunięciem z listy doktorantów) do rady szkoły.

Ocena opieki promotorskiej jest brana pod uwagę w ocenie okresowej pracownika i zgodnie z ustawą ma wpływ na możliwość powierzenia opieki nad następnymi doktorantami.

W przypadku pozytywnej oceny doktoranta i negatywnej promotora, zmiana promotora powinna nastąpić w ciągu trzech miesięcy.

Promotor w okresie opieki nad doktorantem może jeden raz wystąpić o przeprowadzenie dodatkowej ewaluacji doktoranta. Taki wniosek automatycznie pociąga za sobą również ewaluację opieki promotorskiej.

Zasady oceny międzyokresowej dla różnych typów doktorantów powinny być takie same. W razie oceny negatywnej doktoranta, którego stypendium finansowane jest z grantu, można rozważyć staranie się takiej osoby o zatrudnienie jako „młodszego asystenta” (w przypadku gdy wykonywana przez nią praca jest ważna dla realizacji grantu). Dlatego we wnioskach grantowych należy przewidzieć możliwość zmiany doktoranta na inną osobę.

OBOWIĄZKI DYDAKTYCZNE DOKTORANTÓW

Zgodnie z ustawą (art. 201 ust. 5) „program kształcenia doktoranta może przewidywać odbywanie praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć lub uczestniczenia w ich prowadzeniu, w wymiarze nieprzekraczającym 60 godzin dydaktycznych rocznie”.

Na I i II roku doktorant uczestniczy w zajęciach jako obserwator/słuchacz/praktykant, na III i IV roku jako prowadzący. Prowadzenie zajęć powinno być uzgodnione z kierownikiem jednostki dydaktycznej i może częściowo odbywać się poza jednostką zatrudniającą promotora.

AKTY PRAWNE REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE SZKÓŁ

- ustawa Prawo o szkolnictwo wyższym i nauce;
- Statut UW (zasady tworzenia i likwidacji szkół, kompetencji organów szkoły, współpracy z organami prowadzącymi dydaktykę w zakresie zamawiania zajęć dla doktorantów);
- regulamin ogólny (art. 205 ustawy) – dla całej uczelni uchwalany przez Senat, po zasięgnięciu opinii senackiej komisji ds. naukowych oraz samorządu doktorantów UW (struktury szkół, ogólne zasady rekrutacji, ogólne zasady dotyczące tworzenia programów kształcenia, sposób wyznaczania lub zmiany promotora i promotora pomocniczego, zasady ewaluacji doktorantów i opieki promotorów, zasady przyznawania stypendiów, warunki przedłużania terminu złożenia rozprawy);
- zasady odbywania studiów w szkole doktorskiej – uchwalane przez Senat dla każdej szkoły oddzielnie, regulują wszystkie sprawy doktoranckie nieujęte w aktach wyższego rzędu (np. szczegółowe zasady rekrutacji uwzględniające kryteria związane ze specyfiką obszarową; szczegółowych zasad ewaluacji doktoranta i opieki promotora uwzględniające kryteria ewaluacji związane ze specyfiką obszarową); przygotowywane przez radę szkoły doktorskiej;
- zasady rekrutacji do szkół – uchwalane przez Senat;
- programy kształcenia – opracowywane przez radę szkoły w porozumieniu z radą naukową dyscypliny i zatwierdzane przez Senat.

KWESTIE FINANSOWE

Stypendia doktoranckie dla doktorantów zakwalifikowanych do 3 dziedzinowych szkół doktorskich oraz szkoły międzydziedzinowej wypłacane są z budżetu ogólnego UW.

Szkoły są uwzględniane w planie finansowym UW – otrzymują roczny budżet własny, który powinien zawierać środki na pokrycie zobowiązań wynikających z:

- zatrudniania do prowadzenia zajęć osób spoza UW;
- zapraszania na gościnne wykłady wybitnych naukowców z zagranicy (visiting scholars etc.)⁴, lub współfinansowanie kosztów zaproszenia;
- aktywności doktorantów (samorząd doktorancki);
- wynagrodzeń członków komisji ewaluacyjnych (w przypadku osób spoza UW, które wchodziłyby w skład komisji ewaluacyjnych, należy uwzględnić koszty podróży itd.);
- zapewnienia obsługi administracyjnej;
- wynagrodzeń pracowników (dyrekcja + pracownicy administracji) (zasadniczo wysokość wynagrodzenia dyrektora szkoły doktorskiej powinna odpowiadać wynagrodzeniu dziekana).

⁴ Do rozważenia pozostaje stworzenie doktorantom możliwości uczestniczenia w organizowanych w różnych jednostkach UW gościnnych wykładach/zajęciach. Rozwiązanie takie może się wiązać się z partycypacją szkoły doktorskiej w kosztach organizacji takiego wydarzenia.

Konieczne będzie oszacowanie kosztów kształcenia w szkole doktorskiej w przeliczeniu na doktoranta.

Finansowanie szkół doktorskich mogłoby być przedmiotem projektu „Inicjatywa doskonałości – Uczelnia badawcza”, który zostanie ogłoszony w maju 2019 roku, ze względu na kluczową rolę szkół doktorskich w funkcjonowaniu uczelni badawczej.

Finansowanie szkół doktorskich powstałych jako inicjatywy środowiskowe odbywa się ze środków podmiotów je powołujących.

Jednostki mogą zapewnić („ufundować”) dodatkowe stypendia dla danej dyscypliny w szkole doktorskiej. Dodatkowe miejsca są obsadzone w ramach tej samej rekrutacji, co miejsca „zwykłe”. Ufundowanie stypendium nie pociąga za sobą dodatkowych kosztów związanych z kształceniem.

Każdy promotor otrzymuje z mocy ustawy jednorazowe wynagrodzenie po obronie doktoratu.

Regulacja zobowiązań wynikających z organizacji zajęć dla doktorantów (międzyszkolnych, dziedzinowych, specjalistycznych) – zajęcia dla doktorantów powinny być wliczane do pensum i ich koszt pokrywany tak, jak w przypadku zajęć zamawianych dla studentów. W przypadku profesorów wizytujących szkoła powinna mieć wewnętrzny budżet na dofinansowanie części wynagrodzenia dla tych profesorów, w zamian za prowadzenie zajęć dla doktorantów.

INFRASTRUKTURA

Szkoły doktorskie mają swoje siedziby, w których znajdują się miejsca pracy dla dyrektora i administracji, a także miejsce spotkań (sieciowania) doktorantów. Do rozstrzygnięcia pozostaje kwestia szczegółowej lokalizacji.

Warunki dla realizacji projektu badawczego doktoranta (np. dostęp do pokoju, komputera itd.) zapewnia jednostka zatrudniająca promotora, czyli miejsca, gdzie prowadzony jest doktorancki projekt badawczy, w ramach własnych środków finansowych.

ZAŁĄCZNIKI

1. Zestawienie szkół doktorskich z przyporządkowaniem do dyscyplin naukowych uprawianych na UW.
2. Szacunkowe przypisanie do szkół doktorskich i dyscyplin liczby doktorantów na I roku przygotowane na podstawie tegorocznej rekrutacji.

Załącznik nr 1

Zestawienie projektowanych dziedzinowych szkół doktorskich z wykazem dyscyplin naukowych uprawianych na UW

Szkoła doktorska – nauki humanistyczne

1. archeologia
2. filozofia
3. historia
4. językoznawstwo
5. literaturoznawstwo
6. nauki o kulturze i religii
7. nauki o sztuce

Szkoła doktorska – nauki społeczne

1. ekonomia i finanse
2. geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
3. nauki o bezpieczeństwie
4. nauki o komunikacji społecznej i mediach
5. nauki o polityce i administracji
6. nauki o zarządzaniu i jakości
7. nauki prawne
8. nauki socjologiczne
9. pedagogika
10. psychologia

Szkoła doktorska – nauki ścisłe i przyrodnicze

1. astronomia
2. informatyka
3. matematyka
4. nauki biologiczne
5. nauki chemiczne
6. nauki fizyczne
7. nauki o Ziemi i środowisku

Załącznik nr 2

Szacunkowe liczby doktorantów I roku w szkołach doktorskich (przygotowane na podstawie danych z rekrutacji 2018/2019).

SZKOŁA DOKTORSKA	stacj. s. d.	niestacj. s. d.	RAZEM
Nauki humanistyczne	162	17	179
1. archeologia	3		
2. filozofia	11		
3. historia	32	17	
4. językoznawstwo	94		
5. literaturoznawstwo			
6. nauki o kulturze i religii	22		
7. nauki o sztuce			
Nauki społeczne	129	24	153
1. ekonomia i finanse	9		
2. geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	8		
3. nauki o bezpieczeństwie			
4. nauki o komunikacji społecznej i mediach	11		
5. nauki o polityce i administracji	25		
6. nauki o zarządzaniu i jakości	10	8	
7. nauki prawne	17	15	
8. nauki socjologiczne	29	1	
9. pedagogika	6		
10. psychologia	14		
Nauki ścisłe i przyrodnicze	166	0	166
1. astronomia			
2. informatyka	41		
3. matematyka			
4. nauki biologiczne	29		
5. nauki chemiczne	48		
6. nauki fizyczne	37		
7. nauki o Ziemi i środowisku	11		